

ost·ra·var

zpravodaj 2

čtvrtek 29. 11. 2012

Dnes

10.00 KUŘAČKY
NDM - zkušebna DAD

13:15 KUŘAČKY
NDM - zkušebna DAD

16.00 PLEŠATÁ ZPĚVAČKA
Komorní scéna Aréna

18.30 IVANOV
NDM - Divadlo Antonína Dvořáka

20.00 NAROZENINY
BÍLÉHO DIVADLA
Stará Aréna

**Nebát se Karla, co vidí za roh.
Má volno.**

Jméno Karel je po včerejšku beze sporu symbolem špiclovství, toho nejhoršího, co v člověku může otevřít „nová doba“. Tímto se všem zainteresovaným Karlům omlouvám, ale skutečně jsem se bál. Tento „temný Karel“ včera dbal nad mým svazáckým bezpečím a nakoukl (v obou festivalových příspěvcích Arény) všude. I tam, kam nikdo z nás nechtěl. Do nejhlubšího tajemství našich životů, toho nejprivátnějšího srdce našich identit Karel vsunul svůj zrádný drápek. Viděl do našich peně-

»

ženek, bankovních kont i kontokorentů. Byla to o to bolestnější zkušenost, protože každý z nás pro OST-RA-VAR něco obětoval. Se slzou v oku, možná ospalkem na krajíčku, jsme ze sebe my účastníci vydali to nejlepší – NIC a dostali převážně to nejelementárnější – dobré divadlo. Taková jsou pravidla Ost-ravy. Svádí ke hříchu a přitom trestá provinilce. Podobá se Freudovi, který z člověka dostane i to, co nechce. Po včerejších dadaistických, surrealistických a vypjatých úletech i seriózních divadelních anamnézách totalitní reality proběhnou dnes další možné intenzivní střety diváka s divadlem. Ranní Ostrava vyjeví autorskou parafrázi Tří sester pod názvem tajemným jako dým v jazzovém klubu Kuřačky v útro-bách zkušebny. Holohlavá a veselá Plešatá zpěvačka v Aréně bude snad shovívavější a Karlem a jeho vyzvě-dačskými spády nás děsit nebude. Den uzavře další tentokrát původní nikterak textově adaptovaná Čechovovská inscenace Ivanov. Karloff se tak naštěstí zdrží ve Vítkovicích na strusce. Potí se tak, že raději ani nezkouší sušit promočené i propo-cené ručníky.

Jisté není VŠE. Možná to, že bude veselo tak jako tak.

MARTIN MACHÁČEK

Zítřka

10:00 AMIGO
Komorní scéna Aréna

13:00 – 15:00 SEMINÁŘ
Cooltour

16:00 SPRÁVKAŘ
Divadlo Petra Bezruče

18:30 DONAHA
NDM - Divadlo Jiřího Myrona

22:15 PESTRÉ VRSTVY
Divadlo Petra Bezruče

OBSAH

tipy ... 3

rozhovor: Štěpán Pácl ... 4 - 6

rozhovor: Tereza Dočkalová ... 6 - 9

recenze ... 10 - 13

hvězdičky ... 14

glosy ... 15 - 16

Potíže s programy

Pečlivý divadelní kritik má občas nepříjemné problémy s pečlivými dramaturgy. Vyrazí například do Celetné na Páclova *Vytrvalého prince* a v mimořádně upřímném komentáři dramaturgyně Terezy Marečkové se dočte o koncepci i o interpretaci inscenace vše, na co by jinak přišel sám a hrdě by to i napsal do své recenze.

Jindy přijde šéfredaktor festivalového Zpravodaje na nápad uveřejnit rozhovor s Annou Saavedra a v pokročilé fázi plánování zjistí,

že podobný rozhovor už dávno zdobí divadelní program, který tímto doporučujeme ke čtení. A o tom, jak skončil nápad zavést ve Zpravodaji rubriku Zpěvníček a otisknout v ní Gottwaldovu oblíbenou píseň o šedivé cestě do polí a topolech, škoda mluvit.

Inscenace bez programu sice není inscenací zcela plnohodnotnou, ale pro příště bych se jménem svým i jménem celého Zpravodaje přimlouval za více obrázků.

MICHAL ZAHÁLKA

Korespondence v Ostravě

Zdá se vám také, že je na letošním OST-RA-VARu podezřele málo Gabriely Mikulkové, a chtěli byste s tím něco dělat? Viděli jste už Páclova *Ivanova* v Praze a nechce se vám na něj podruhé? Nebo jste zhýčkaní Flórou a Plzní a už vám nestačí jen jeden Mikulášek na festival? Pokud vás ještě neomrzela *Korespondence V+W*, kterou už asi všichni viděli aspoň třikrát, máme řešení: brněnská Reduta dnes večer hostuje v Domě kultury města Ostravy (ta divná budova vedle Bezručů). Lístky jsou dosud k mání za neodolatelných 370 Kč.

ZAH

Štěpán Pácl:

Ještě nejsme v takovém stavu, abychom to zabalili

Na dnešním OST-RA-VARovém programu je mimo jiné Čechovův Ivanov v režii Štěpána Pácla, jehož profesní cesta se s Ostravou brzy spojí ještě výrazněji než dosud: od příští sezóny bude uměleckým šéfem Divadla Petra Bezruče. Nejen o Ivanovovi, Ostravě a Bezručích je následující rozhovor. (Povídání s Páclovým předchůdcem Martinem Františkem přineseme v zítřejším čísle zítřka.)

V Mozaice na Českém rozhlasu jsi říkal, že mezi celou řadou otázek, které Ivanov klade, je především otázka, zda lze změnit svět. Jak to vidíš Ty? Lze?

No, to je otázka, která má zůstat otázkou. V tom to je: že nemá hodnotu výsledek, ale už samotný pokus o změnu, byť by to byl pokus neúspěšný. Ivanov se s vervou pustil do velkolepého díla změnit usedlý, zpohodlnělý svět budižkničemů, nebo výpitků, které má okolo sebe. A velmi rychle narazil, unavil se, vyčerpala se ta síla, ta euforie, která doufá v okamžitý výsledek. Jeho malé prohry, kdy se nic nezlepšuje, ale spíš se jen všechno zhoršuje, vedly k životní rezignaci, ve které ho potom v hře nacházíme. Ivanovovi chybí reflexe toho, že na to šel trochu nešikovně. Že chtěl na tu otázku odpovědět jednoznačně. Existuje pro něj jen totální zklamání, nebo totální nadšení. Není v tom nikde rovnováha. A bohužel nevidí, že svým chováním narušuje jisté stereotypy, nebo odhaluje vnitřní rozpadlost společnosti, ve které žije. To ovšem může vidět divák!

Vnímáš sebe, režiséra, jako člověka, který nějak mění svět? Vstupuješ do toho procesu s touhle ideou?

Nevím, jestli úplně měnit, ale pokoušet se posouvat myšlení. Cenné jsou pro mě jako diváka inscenace, ze kterých člověk neodchází s odpovědí na všechny otázky, ale kde vzniká prostor pro nějaké jiné přemýšlení, pro jiný pohled, a které nenápadně upozorňují na to, že některé věci mají smysl, nebo že jsou nadějně přes všechnu svoji marnost. O takové divadlo se pokouším jako režisér. Ale že jde spíš o snahu o posun, nebo nějaké narušení. Že ještě nejsme v takovém stavu, abychom to zabalili, mávli nad vším rukou a nechali to nějak běžet.

Jaká byla spolupráce s dramaturgem Markem Pivovarem? Našli jste společné téma při čtení textu?

Byla to už třetí spolupráce. S Markem jsem dělal po škole svou první věc v profesionálním divadle (*Holky Elky* Radmily Adamové, pozn. redakce). Tím je to setkání jistě příjemně poznamenané. Myslím si, že se s Markem potkáváme ve společném, někdy škodolibém,

někdy dobrosrdečným smyslu pro humor. Je příjemné setkat se s někým, kdo v jednom divadle pracuje poměrně dlouho, a přesto má chuť objevovat nové věci. Ivanova jsme viděli velmi podobně, ale zatímco Marek to viděl v duchu psychologicko-realistické tradice, já jsem se to pokoušel tlačit do nějakého šklebu nebo ironie. Ale ten dialog o podobě inscenace byl s Markem inspirativní.

Na základě čeho padla volba obsazení Tomáše Jirmana do role Ivanova, pro mnoho lidí velmi překvapivá?

Poprvé jsem se s Tomášem Jirmanem setkal v *Drahomíře*, kde hrál Václava, což byla také z určitého pohledu zvláštní volba. Tomášovi je, kolik mu je, a Václavovi by mělo být asi osmnáct. Důležitější než věk byl stav myšlení té postavy. Václav v Tylově hře má myšlení opřené o víru v člověka, víru v dialog, o nenásilné prostředky, se kterými chce bojovat proti zatemněnosti či mocichtivosti

duše. A toto myšlení je zároveň Václavovou slabinou. Je otázka, zda jakákoli ušlechtilá myšlenka může dojít naplnění, když ji prosazujeme takovými jemnými a nevýraznými prostředky. A podobně jsme chtěli vyloužit Ivanova. Tedy že problém není v jeho vznětlivosti či naštvaní, ale jde o jakousi nemoc z myšlení: ze snahy neustále ty věci promýšlet a hledat tu jedinou správnou cestu. Je možné, že pro někoho je takový výklad Ivanova nemožný, protože pak Ivanov není jasně vytesaný antihrdina, chybí mu vznětlivost nebo ten totální běsný propad do depresí.

Už jsi naznačil, že budeš novým uměleckým šéfem divadla Petra Bezruče. Co je hlavním motivem k tomuhle rozhodnutí?

Je to taková podivná shoda tří okolností. Došel jsem k tomu, že už opravdu chci dělat jen věci, které mají smysl pro dané divadlo, dané prostředí a herecký soubor. Tím zůstává jen velice úzká skupina divadel, kde je něco takového možné. Diva-

delní společnost Masopust je stará jen dva roky, ale bylo třeba udělat další krok. Chceme dál držet linku zkoumání mezních situací a obrábění hodnot – zda jsou přežití, jestli nejsou zapomenuté, nebo jestli to je alibismus, idealismus, ale především rozšířit okruh režisérů. Teď budeme dělat dramaturgickou vizii románu Olgy Tokarczukové *Svůj vůz i pluh ved' přes kosti mrtvých*, ale už na podzimní inscenaci jsme oslovili režiséra Jana Friče. Vypadá to, že by Masopust mohl rozkvést někam dál. A v té chvíli přišla tato nabídka, tedy v okamžiku, kdy jsme plánovali, že Masopust nebude stát pouze na mně.

Lákala mě možnost kontinuální práce s takovým hereckým souborem, jaký je u Bezručů. Proto jsem na tu nabídku kývl. A teď se těším se i na prostředí pravidelného divadelního provozu, což samozřejmě znamená ne úplně ideální podmínky pro vlastní práci.

Proč ne úplně ideální?

No, v Masopustu uděláme Calderónova Vytrvalého prince, kterého připravujeme skoro půl roku a pak ho hrajeme jednou měsíčně, a když přijde na představení šedesát lidí, tak je to skvělé a jsme rádi. Navíc přijde šedesát lidí, kteří to chtějí vidět, kteří si to našli. Ale na tom nezávisí naše obživa, tedy návštěvnost nás netrápí tolik. U Bezručů se hraje skoro každý večer, jezdí se na zájezdy, je třeba odehrát určitý počet představení. Tematické směřování divadla je třeba rozprostřít do více

titulů, takže jde o úplně jiný výběr, než pro Masopust. Je třeba uhájit si klid na tvůrčí práci, hledat tituly a režiséry, kteří společně divadlo tematicky a stylově profilují, a mít přitom co představení, to plný barák diváků.

Už máš u Bezručů dramaturgickou vizi?

Chtěl bych udržet to, co na tom divadle považuji za cenné. Je to komorní prostor, ale není to sklepní, nebo až sektářské generační divadlo, kde ta blízkost zároveň určuje typ herectví a inscenování, kde divák je vlastně součástí inscenace. V takovém divadle není možný divácký odstup. Ale právě Bezruči tento myšlenkový divácký odstup umožňují. Může zde vznikat divadlo jako obraz, ale je tu i možnost hereckého a inscenačního detailu. K tomu je třeba silný a výrazný herecký soubor, který u Bezručů bezpochyby je. Dramaturgické směřování divadla vzniká a je skoro hotovo, ale ještě to držíme pod pokličkou.

Mohl bys na závěr divákům něco doporučit z letošního OST-RARu, co tebe oslovilo?

Rozhodně pozoruhodná je inscenace Martina Františáka *Správkař*, v něčem netradiční a i tím problematický pohled na vyčleňování nebo strach před někým, kdo je nepochopitelně jiný. Pohled na mechanismus toho, jak vzniká nenávisť k někomu, kdo je jiný, než většina.

PAVLÍNA PACÁKOVÁ

Tereza Dočkalová: Já chci být jednou dobrý hráč!

Tereza Dočkalová se během pětiletého angažmá v Komorní scéně Aréna stala jednou z nejznámějších tváří ostravského divadla. Po skutečném „křtu ohněm“ v roli Niny Žarečné z Čechovova Racka, kterou v Aréně debutovala ještě jako studentka Janáčkovy konzervatoře, ztvárnila celou řadu různorodých rolí, od Shakespearovy Ofélie až po plejádu bizarních ženských postav v Kafkově Procesu. Cena Thálie pro mladého činoherce do 33 let, kterou Tereza získala v loňské divadelní sezóně, s hereččiným pohledem na život, svět a divadlo příliš nehnula: Stále ji baví hrát (si), a stále nechce nic předstírat. Terezu Dočkalovou můžeme během letošního OS-TRA-VARu vidět v inscenacích Plešatá zpěvačka a Pátermoster/Chlív. Ještě předtím jsem ji ovšem požádal o krátký rozhovor.

V březnu tohoto roku jsi získala výroční Cenu Thálie pro mladého činoherce do 33 let. Byla to samozřejmě velká sláva, která na tebe strhla pozornost médií a okolí. Změnila tahle událost v nějakém ohledu tvůj profesní či osobní život?

Nijak zvlášť, musím říct. Samozřejmě to celé, všechny ty gratulace, člověk si připadá dobře. Rozhodně z toho zasmušilý nebudeš. Ale vlastně to nejhezčí je, jak se to zrcadlí v tvých blízkých. Jejich reakce, to bylo na tom to nejlepší. Teda když jsem to věděla jenom já. A to v naší branži dlouho netrvalo. Člověk drží v ruce pomyslnou pistoli štěstí a kam s ní vystřelí, tam se to rozzáří. To bylo super.

Očekávala jsi toto ocenění?

Ne, to ne. Takhle se o tom nemá přemýšlet. Nesmíš si připadat nedoceněný. Ocenění má přijít samo, čekat ho nesmíš. Anebo nepřijít, co na tom záleží. Asi se mi to teď dobře mluví. Ale stejně se tomu nechci zpronevěřit. Člověku to jenom odvádí pozornost od toho, co je doopravdy důležité. V tomhle smyslu na sebe

musí být herci tvrdí. Být pokorným není na škodu. Protože pak se může úplně zbytečně přihodit celoživotní mindrák. A ocenit herecký výkon umí třeba i v potravinách Angela v Přívoze, tam jsem si byla jednou koupit svačinu a paní prodavačka řekla: „My jsme onehdy byly s holka-ma na Romeovi a Julii, a shodly jsme se: dobře jste to tam vyřešila!“ To je přece taky dobré dozvědět se ke svačině.

Do dovršení věku třiatřiceti let ti zbývá ještě moc a moc času. Zjišťovala sis, zda náhodou nejsi historicky nejmladší oceněnou herečkou?

Nezjišťovala. Byla by to pecka, co?

Pozoruješ, že se po zisku Thálie proměnila očekávání, která si s tebou publikum či kolegové spojují?

Naštěstí ne. A u nás v divadle určitě nejsem první ani poslední, kdo ocenění získal a získá.

Jinde jsi prohlásila, že bys byla ráda, kdyby Komorní scéna Aréna nasadila hru o Medvídkovi Pú.

Byla to jen legrace?

Taky kdybychom to nasadili, tak by byla jenom legrace. Jé, já už to úplně vidím. Tygra by hrál Albert, Zuzka prasátko, Sovu naše nápo-vědka Kamila, Púa Běda Kaluža, Králíčka Michal Čapka, a Íjáček – no to je jasný Michal Moučka. A my ostatní bychom hráli stromečky, tan-čili tanečky a zpívali písničky.

Tvá herecká kariéra je spojena s nejmenším ostravským divadlem, Komorní scénou Aréna. Komorní prostředí divadla ti stále vyhovuje?

Ano, vyhovuje. Člověk si musí být tak jistý, protože lidi jsou tak blízko a chtějí vidět všechno, i váš dech, když hrajete mrtvolu. Přísahám, že se jednou zadusím, jak málo se snažím dýchat. Navíc máme s kolegou takový zvláštní úkol. Při jednom představení společně čekáme na výstup a protože víme, že na sebe budeme mluvit z velké blízkosti, oba obvykle do poslední chvíle žvýkáme žvýkačky. Lepíme je pod jeden schod. A řekli jsme si, že neodejdem, dokud z těch žvýkaček nebude parádní busta Ivana Krejčího, našeho uměleckého šéfa. A zatím máme sotva čelo...

Máš ovšem zkušenosti i s velkými, dokonce venkovními scénami Letních shakespearovských slavností. Co Ti přinesl (anebo vzal) Shakespeare a divadelní prázdniny pod širým nebem?

Přinesl mi důležitou informaci o slovu jako takovém. Prázdniny neřeším, já je nikdy moc ráda neměla a ony neměly rády mě.

Řekl bych, že člověk, který zaplní své divadelní prázdniny diva-

dlem, musí svou profesí naprosto žít. Je to tak? Jsi fanatik práce, fanatik divadla?

Já chci být jednou dobrý hráč. Ale fanatik asi nejsem. Je to jenom divadlo.

A jak je to u tebe vůbec se vztahem života a divadla, popř. herectví? Musíš se hlídat, abys v běžném životě „nehrála“, anebo nevidíš nic špatného na tom, stylizovat se i mimo scénu?

Já si v běžném životě ráda hraju. Ale nepředstírám nic, to je ubohé. To by se koneckonců ani v tom divadle nemělo. Ano! V pubertě jsem lhala jak když tiskne, sorry, mami!

Jak bys charakterizovala svou tvůrčí povahu. Jsi spíše intuitivní, anebo racionální typ? Je ti bližší spíše herectví prožívání, nebo představování?

V jedné svojí oblíbené knížce jsem na to konečně našla odpověď. Mohu citovat? „V hloubi duše vím, že touha pochopit vede ke slepotě, že přání porozumět má v sobě brutalitu, která vymazává to, po čem porozumění sahá. Jen prožitek je citlivý.“ Já už jsem toho o divadle namluvila tolik a nikdy jsem se ani zdaleka nedotkla jediné vteřiny toho bytí tam, že už vlastně nic nějak nechci vysvětlovat. Ani sobě.

Čím (anebo kým) se ve své práci necháváš inspirovat?

Dobrymi hráči.

A co tě na divadle baví ze všeho nejvíce?

Detaily. A Igor Orozovič.

PETR HORÁK

České sci-fičoviny

„Můžeme respektovat sci-fi, ne však sci-fismus“, řekl v Melbourne respektovaný profesor a odborník Václav Klaus, jehož svědectví do platiny našťastí nikdo neleptal a neposlal družici do vesmíru. Jistě by to způsobilo, že by se po přečtení tohoto zásadního testamentu jala vyspělejší rasa, civilizace – cokoliv, kolonizovat naši planetu.

Marian Palla v *Sajns fikšn* splňuje sny všech geeků a nerdů, kteří chtějí na jevišti vidět „těžké patafyzično“. Jeho vidění sci-fi je ztřeštěné, zcela bizarní, výsostně absurdní a odstřižené od jakékoliv kauzality. Režisérka Věra Herajtová odyseu ztroskotaných archetypů z českých anekdot (podnikatel, policajt, vysloužilá prostitutka v aktivním důchodu aj.) posadila do obrovského křižníku Myronova divadla a unesla na dadaistický let za poznáním. Symbolem Archy moudrosti je česká vlajka a portrét Václava Klause (jehož mezinárodní, ne-li kosmickou popularitu i význam režisérka několikrát zdůrazní nasvětlením samotného portrétu či připomínkou jeho legendární výpůjčky chilského pera). Z balkonu na scénu vrhají stíny obří větráky připomínající grandiózní koncept, který použil Jean-Michel Jarre při produkci AERO v poli francouzských větrných elektráren. Scénograf David Bazika zdvojuje typickou texturu stěn portálů a rozšiřuje je jako kryogenické kóje, v nichž se probírají jednotliví kosmonauti. Jenom kapitán nikdy nespí.

Inscenaci lze rozdělit na dva celky, které od sebe odděluje příchod Karla. Před Karlem je *Sajns fikšn* rozpustilou žánrovou hříčkou, kde každá sebeblábolivější replika vrství ironii předešlé. V čím bizarnějším složení se posádka potkává, tím grotesknější pitomosti mají potřebu probírat. V posádce převládá uvolněnost, radost z efemérního filosofování i bezobsažnosti. Inscenace do té chvíle překonává jakékoliv obstrukce gravitačního zákona. Vše se změní, když se probere Karel a ke všemu křižník navštíví jakýsi „Ufon“. Poté *Sajns fikšn* začíná padat závratnou rychlostí zpátky k zemi. Občasné zbrzdění pádu o malý asteroid nekorrektního humoru inscenaci před totálním kataklyzmatickým nárazem o povrch nikterak nechrání. Ve výsledku je *Sajns fikšn* nepříliš naplněným nonkonformním úletem.

Ačkoliv jsem se permanentně chichotal nekončící řadě obskurních vtipů, nebyla v celku inscenace přítomná snaha o komplexnější, jasně formovanou poetiku. Celek se místy drolí do separátních samostatných výstupů, v nichž dominuje Palla jako autor, hodno říct Anakin Skywalker českého absurdního dramatu. Pro Herajtovou jako adeptku na Georga Lucase českého divadla se tak Pallův text stává zejména ve druhé půlce nepolapitelným Darthem Vaderem a na světlou stranu ne a ne ho přivést.

MARTIN MACHÁČEK

Redakční hodnocení

Macháček ** / *Brederová* * / *Mikulka* * / *Šíroková* ** / *Šupová* ** / *Zahálka* **

Vysílá Moskva. Moskva vysílá...

Říká se, že když je autorem a dramaturgem jeden a tentýž člověk, nevede to zpravidla k ničemu dobrému. *S nadějí, i bez ní* Tomáše Vůjtky je docela pěkným důkazem, že tomu tak vůbec nemusí být. Když hra zvítězila před třemi lety v 18. ročníku radokovské dramatické soutěže (přesněji získala druhou cenu, přičemž ta první nebyla udělena), napsal o ní Martin Porubjak toto: „Ak sa ho zmocní veľká herečka, môže to byť silné a drásajúce divadlo!“ (Viz SAD 2/2010) Je, myslím, zřejmé, že se nemýlil – ale docela by mě zajímalo, zda si představoval takovouhle inscenaci. Jde podle něj „v podstate o monodrámu“, kde postavy Prvního a Druhého hrají roli „dvoch rozehrávačů a nahrávačů.“ Když jsem Vůjtkův text v SADu tehdy četl, měl jsem z něj podobný dojem – a dovedl jsem si představit, že by to mohla být sice silná, ale jaksí komorní, intimní inscenace třeba ve Viole.

V režii Ivana Krejčího je *S nadějí, i bez ní* něco docela jiného: zlomyslný kabaret dějin poloviny dvacátého století, jehož nechápající obětí se stává jedna nešťastná žena. První (Marek Císovský) a Druhý (Albert Čuba) jsou tu vším jiným, jen ne „nahrávači“ – kabaretiéři s dekadentním líčením; sadisté, kteří svou obět mučí zpěvem prvorepublikové-

ho tanga, a kteří s pomocí chóru tvoří několik nápaditých dějinných výjevů (ty text sice nepopírá, ale rozhodně nepředepisuje). A proti nim ztišená, trpící, citlivá Ona (Alena Sasínová-Polarczyk), která se ani po manželově popravě nevzdává svého socialistického snu – a jenom matně tuší, že „někde se stala chyba.“ Výsostně herecké divadlo na půdorysu brechtovsky založeného kabaretu – i kdyby v sobě inscenace měla třeba jen třetinu nápadů, které má, byla by pro tenhle rafinovaný střet stylů inscenací povedenou.

Zajímavé je, jak moc je to inscenace postavená na míru Aréně. S přenosem do většího prostoru se tahle polarita láme, a to dryáčnické, hlasité a kabaretní se dostává nezdravě dopředu. Viděl jsem před měsícem pražské hostování v Divadle Komedie – a bylo zřejmé, že je to velice povedená inscenace a že Alena Sasínová-Polarczyk Slánskou hraje moc dobře, ale to hlavní se do ne zcela předních řad dostalo jen ve velmi hrubých obrysech. Teď v Aréně jsem teprve uviděl, jak chytře je ta inscenace udělaná a jak moc dobře Alena Sasínová-Polarczyk Slánskou hraje. Představení není inscenace, říká jedna banální teatrologická poučka. Není vůbec na škodu si ji čas od času připomenout.

MICHAL ZAHÁLKA

Redakční hodnocení

Zahálka ***** / *Brederová* ***** / *Macháček* ***** / *Mikulka* **** / *Pacáková* ***** / *Široká* **** / *Šupová* ****

Život ako nočná mora

Zdá sa, že úvodný deň festivalu sa niesol v znamení prekvapivej ob-skurnej fantázie. Zatiaľ čo v zahrieva-com *Sajns fikšn* (NDM) sú atribúty tzv. crazy komédie zapracované viac v texte Mariana Palla, v prípade Sofiinho sveta sa bujnou fantáziou nechali uniesť skôr inšcenátori z Divadla loutek.

Nepoučený problematickou *Dívkou s pomeranči* sa ostravský Loutkáč i tento rok pustil na tenký ľad divadelných adaptácií románových predlôh. Ten ľad je ale v prípade *Sofiinho sveta* sakra tenký! Miesto Sofie Amundsenovej stoja v centre pozornosti ďalšieho Gaarde-rova románu rozličné pohľady na on-tologické otázky v priebehu ľudských dejín. Tie ale divadelná in-scenácia nutne trivializuje.

Scénická učebnica filozofické-ho dejepisu má v inscenácii Lucie Málkovej mnoho viac i menej poda-rených podôb. Paradoxne najproble-matickejšie sa ukázali práve „klipy“ využívajúce bábkarský jazyk. Pre chudobný významotvorný potenciál či biednu fantáziu inšcenátorov posl-úžili jednotlivé techniky zakaždým akurát na jedno „použitie“ (kubus, tieňové divadlo). Animátori museli navyše toporne zápasit' s ich tech-nickou nemotornosťou, čo prinieslo i ďalšiu retardáciu predstavenia.

Sú to ale predovšetkým vý-znamové kazy, ktoré pri sledovaní *Sofiinho sveta* tak veľmi boľia. Neuve-ritelne ošúchané je nie len zob-

razovanie historických epoch (desiví „landovskí“ mnísi, v pančucháčoch krepčiaci renesančný tanečník), ale i vzťah matky s dospievajúcou dcé-rou, či banálna detská izba s plnými policami plyšákov. Veľká snaha o po-užitie čo možno najširšej palety vý-razových prostriedkov (rôzne bábkarské techniky, projekcia oranžovej „Kristovej“ krvi i využitie všetkých kútov scény) nevytvára pest-rý obrázok sveta nových Sofiíných poznatkov. Je skôr roztriešteným zlepencom zbrklých obrazov, v kto-rom sa stratí i hlavná postava presvedčivo stvárnená Lenkou Ma-charáčkovou.

Veľmi slobodným zaobchá-dzaním s predlohou síce občas zasa-dila režisérka filozofickú myšlienku do nového zaujímavého kontextu (napr. Aristotelovo kázanie proti ne-poriadku), slovensky hovoriacej Čer-venej čiapočke s borovičkou či trojmetrovému Mackovi Pu už ale akékoľvek významové súvislosti chýbali. To už surreálne motívy zača-li režisérke definitívne prerastať cez hlavu. Takto sa Calderónov „život ako sen“ v *Sofiinom svete* za zvukov chorálnej verzie piesne Happy Birth-day postupne zmenil skôr na nočnú moru a inscenácia napokon vyústila do nešťastného surreálne-thrillerové-ho finále. Alica z ríše divov nezáväz-ne koketuje, opitý Macko Pu padá k zemi, postavy hovoria iritujúco po-malým tempom a matka sa neprí-jemne uchechtáva. Nechcená incestná konotácia otca hladiaceho dcéru je potom len nepríjemnou bodkou.

Redakční hodnocení

Široká ** / Mikulka * / Šupová *

DOMINIKA ŠIROKÁ

Děšť dští v Ostravě, zvlášť tam, kde je pláň

Režisér Pavel Šimák svou poslední inscenací v NDM vytvořil lehkou situační komedii, postavenou na hereckých výkonech představitelů Lízy (Lada Bělašková), profesora Higginse (David Viktora), Alfréda Doolitla (František Večeřa) a paní Higginsové (Veronika Forejtová). Zdůrazněním právě oné komické stránky Shawovy hry dosáhl zábavné grotesknosti v první polovině inscenace, kdy fraškovité výstupy střídají konverzační souboje prostoreké a obhroublé Lízy a lehce chole Rického Higginse. Ovšem v druhé polovině příběhu je zaostřeno na jejich osobní vztah. A inscenace zpomaluje, mile pobavené publikum je ukolébáno. Nyní „žerty jdou stranou“ a blíží se až dojemné vyústění. Pasáže, ve kterých na povrch vychází následky experimentu i city hlavních postav, však působí vyprázdněně.

David Viktora vytvořil výbušného, dětinského, ale jímavého Higginse. Ten svými reakcemi neustále překvapuje rychlou změnou různých poloh své postavy – od rozmazleného synáčka, přes hrubiána až po nadšeného vědátora. Stejně tak Lada Bělašková. Ta působivě střídá obě tváře Líziny postavy – na rozdíl od role modelky v ranním představení

Sajns fikšn, zde totiž „má co hrát“. Jasně čitelné další osoby ale mnohdy sklouzávají k levnému a zbytečnému pitvoření (služka u paní Higginsové, či maďarský lingvista Nepomuk), což na komičnosti spíše ubírá.

Pavel Šimák s dramaturgyní Klárou Špičkovou se částečně oprostili od inscenační tradice, k níž obvykle patří scéna Líziny výuky, ač ji v Shawově dramatu nenacházíme. Modelu, pravděpodobně inspirovanému filmovým muzikálem *My Fair Lady*, se tvůrci vyhnuli zkrácením a zkarikováním těchto populárních scén. Jinak se ale dobovými kostýmy i scénografickým pojetím drží historizujících konvencí. A konečně ani morální apel Shawova dramatu nepřichází, kritiku povrchní a pokrytecké společnosti nahrazuje proces přeměny květinářky v dámu.

Otázku proč a jestli vůbec uvádět v rámci OST-RA-VARu v podstatě lidovou komedii, populární a nenáročnou, vkládám do pléna. Osobně dávám přednost inscenacím, které něco sdělují, vyslovují otázky, zastávají stanovisko, vybízejí k diskusi. To se však v případě této inscenace nestalo. Zábava, která neurazí, nestačí.

BARBORA ŠUPOVÁ

Redakční hodnocení

Šupová ** / Brederová * / Macháček **** / Mikulka *** / Pacáková ** / Zahálka ***

	David Drozd	Josef Herman	Tatjana Lazorčáková	Markéta Polochová	Lenka Šaldová	Vojtěch Varyš
Sajns fikš	●●	●●	●●	●●	●●	—
S nadějí i bez ní	●●●●●	●●●●●	●●●●●	●●●●●	●●●●●	●●●●
Sofiin svět	— ●●●●●	●	●	●●	●	—
Pygmalion	●●●	●●●	●●●	●●	●●●	●●●

Pozn.: David Drozd trval na tom, že Sofiinu světu udělí mínus pět hvězdiček. A protože je to David Drozd a obětavě moderuje festivalové semináře, dovolili jsme mu to. Ostatní ale zůstávají odkázáni na škálu 1-5.

Je vždy prítážlivé vidieť, ako sa Česi vedia vyrovnávať so svojou históriou. *S nadějí, i bez ní* je čarovná inscenácia, ktorá mi tento fakt opäť pripomenula. Vieme to aj my na Slovensku, len sme sa ešte nez bavili toho zbytočného sentimentu. Tu akoby sa dial pravý opak. Sentiment pomaly mizne až do tej miery, že to vo výsledku pôsobí celkom drsne. A keď mi tá surovosť pluvne do tváre, to je pocit skutočne očistný. My sme zatiaľ len vo fáze sebalútostnej.

MILO JURÁNI (VŠMU)

Sajns fikšn (NDM) tvůrci uvádí jako „ulítlou komedii, kterou hrají strašně usedle“. To je podle mého soudu základní renonc té inscenace, když pominu ten text, u kterého jsem z té inscenace vůbec nepochopil, proč by se měl hrát. *S nadějí, i bez ní* (Komorní scéna Aréna) je parádně napsaná hra, která se tváří, že je o ideologii, a ona je přitom o tom, že svět neustále stejně točí a pořád bude špatný. *Sofiin svět* (Divadlo loutek Ostrava) je neobratný pokus o výchovu dramatem a *Pygmalion* (NDM) je po mém soudu žánrový posun, který té hře, tomu příběhu, vůbec nepomůže. Spousta zbytečností a to podstatné se v nich ztrácí.

JOSEF HERMAN

Už několik let tady sledujeme, že se loutkové divadlo odvrací od loutek a snaží se hrát činoherní divadlo, k čemuž nemá úplně potenciál. A tentokrát ten text, který hrají, je jakýsi pokus demonstrovat v kostce nějakou výuku, dramatická výchova. Naopak Komorní scéna Aréna podle mě už několik let předvádí inscenace s obrovskou výpovědí. Emotivní a zároveň řekněme jakousi etickou. Odcházím odtud s velkým vnitřním zážitkem a s něčím, co mě nutí nad věcmi přemýšlet. Ne jen zatleskat a odejít, ale nějak dožít to, co jsem viděla.

LENKA ŠALDOVÁ

Mým nejsilnějším zážitkem dnešního dne byla paní Sasínová-Polarczyk v představení *S nadějí, i bez ní*, v Komorní scéně Aréna.

TATJANA LAZORČÁKOVÁ

Ktovie, ako by to vyzeralo, keby sa ktosi z nás rozhodol glosovať budúcnosť. Keby sa však vybral cestou ostravského sci-fi, jeho vesmírna loď by rýchlo stroskotala.

MILO JURÁNI

S optimismem, i bez něj

Minimálně v jednom ohledu byla *Sajns fikšn* mimořádná inscenace: tak zbytečné a nejapné divadlo se hned tak nevidí. Chvíli se hraje televizně banální komedie typů, pak snaživě absurdní sci-fi, potom zas cosi všeobecně politicko-sociálně kritického (k tomu pro jistotu zabliká mapa Česka a portrét Václava Klause) a na konci se pro větší legraci objeví tři kosmonauti v žertovných nafukovacích skafandrech. Tempo vážne, děj se neděje, ale podivně bují (jenže Twin Peaks to nejsou, to tedy opravdu ne), režijní nápady se ztrácejí v nedohlednu, herci bez valného zájmu předvádějí nízkoenergetický derivát rutinní konverzačky. Publikum prospává.

VLADIMÍR MIKULKA

P.S. V optimistické dopolední náladě jsem na závěr připojil ještě větu ve smyslu „dál už to může být jen lepší“. To ale bylo ještě předtím, než jsem se ke své smůle jako jeden z posledních diváků vecpal na odpolední *Sofiin svět*.

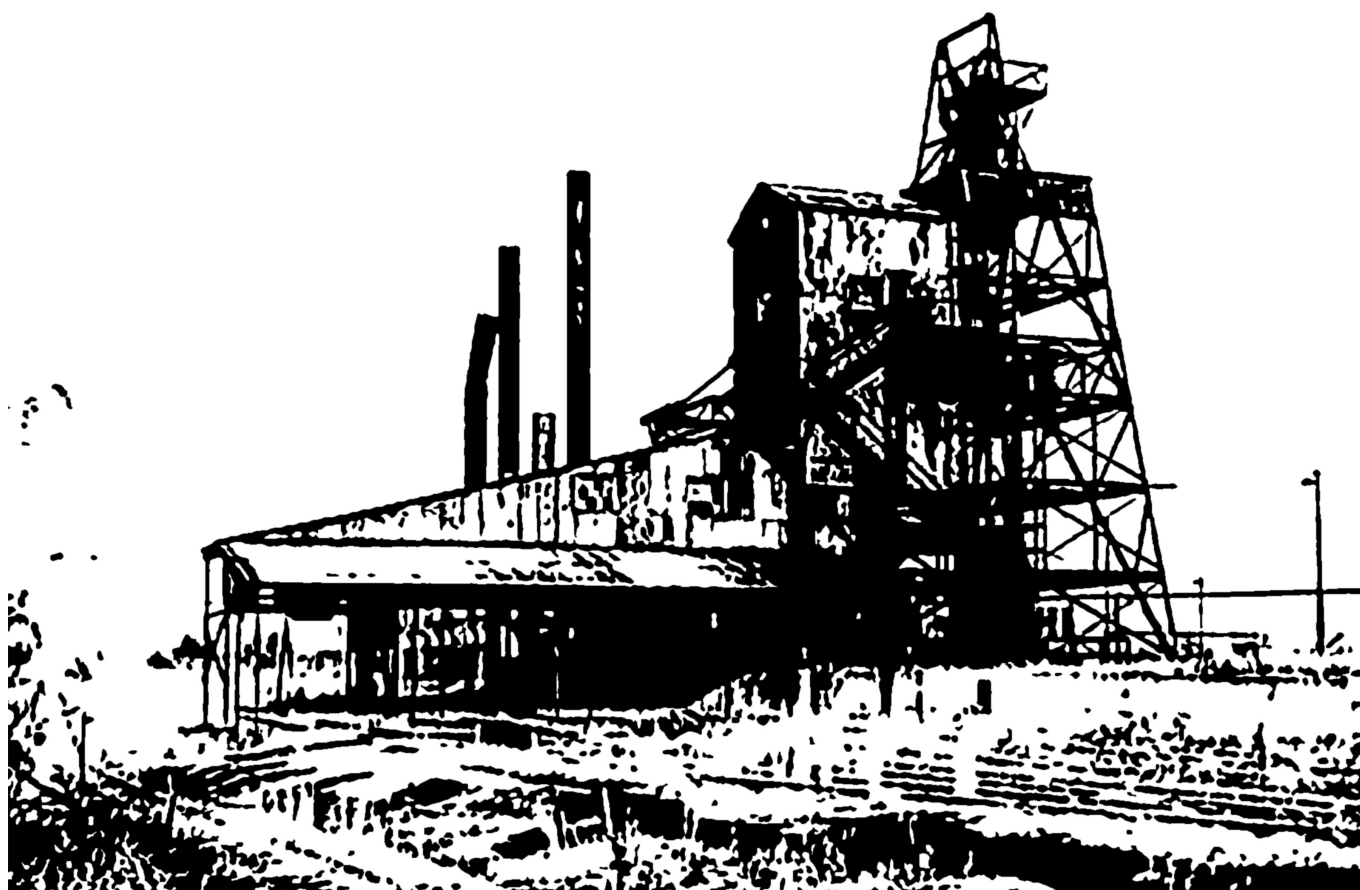
PŘEVZATO Z BLOGU NADIVADLO

Paní Herajtová vyložila *Sajns fikšn* pravděpodobně proti vůli autora, protože Marian Palla nikdy nechtěl být angažovaným autorem, ale *Sajns fikšn* podle uvedení činohry je angažované politické divadlo. Problém je jeden: když vyprávím text, nebo když si jej přímo čtu, nebo když vyprávím přátelům, co tam je napsáno, tak se všichni velmi baví, ale ta míra zábavy při sledování té inscenace tak vysoká není. V čem to asi bude?

LADISLAV VRCHOVSKÝ

Dvojice inscenací divadla Aréna *S nadějí, i bez ní* a *Chlív/Paternoster* na sebe v čemsi navazovaly jako pokračování samozřejmé série. První skvostná životopisná variace, která tematizuje 50. léta z pozice jejích aktérů hloubkově podobně jako např. Klimáčekův *Dr. Gustav Husák*. Nejvíce kabaretně rozmáchlá věc, co jsem od Arény viděl. Hraje se politikum jako změt frenetických proměn dvojice dvou příslušníků StB a jako teatralita výslechu. Maňáskové divadlo pro Slánskou. Druhá inscenace s dobou koketuje jako kouzelnickými rekvizitami. Vše je v ní koncentrováno na magický zážitek. Divnější přžívá. Přžil jsem.

MARTIN MACHÁČEK

Šéfredakce: Vladimír Mikulka - Michal Zahálka

Redakce: Táňa Brederová - Martin Macháček - Pavlína Pacáková - Dominika Široká
- Barbora Šupová

Grafik: Michal Zahálka

Festival pořádá činohra Národního divadla moravskoslezského ve spolupráci
s Komorní scénou Aréna, Divadelní společností Petra Bezruče a Divadlem loutek
Ostrava za podpory statutárního města Ostravy a Ministerstva kultury České republiky.

Redakční kontakty: mail michal.zahalka@gmail.com - tel. 724 507 818 (jen SMS)